KAMONDY LÁSZLÓ

Kedvderítő és -borító

KÖLTŐI PORTRÉK

Hűvösen tiszta és kék volt az ég, de mocskos bárányfelhők úsztak a tér felett alacsonyan.

Egy verset idéztem a lányomnak séta közben.

— Édesapa — kérdezte —, Juhász Feri bácsi nagy költő?

— Termetre?

Megállt és úgy villogott a szeme, mint nekem szokott, indulatomban.

— Veled nem lehet komolyan beszélgetni — mondta. — Ismerem Feri bácsit, és nagyon jól tudom, hogy *termetre* éppen akkora, mint te.

— Az ő verséből idéztem neked az előbb. Tetszett?

— Nagyon szép volt — mondta csodálkozva.

— Hogy ki mekkora, azt majd neked kell eldönteni, kislányom. Én, azt hiszem, *tudom,* hogy ki mekkora.

— És Laci bácsi mekkora?

— Laci bácsi írt hozzád egy verset kicsi korodban, elmondjam?

Kérte, hogy mondjam el.

Tóth Laciék Ágija
Szeme csupa mágia.

— Mi az a mágia?

— Varázserő, ami az emberek szemében lakik.

— Laci bácsi nagy költő — jelentette ki a lányom.

— Melyik Laci bácsi — kérdeztem —, a Nagy?

— Jaj, édesapa, te mindenből tréfát tudsz csinálni — mondta s utána felnevetett.

Leültünk egy padra a téren.

— És Sanyi bácsi — kérdeztem? — Tudod, aki azt a verset írta, hogy: „Harap utca három alatt megnyílott a kutyatár, síppal-dobbal megnyitotta . . ."

— . . . kutyafülű Aladár — fejezte be a lányom, aki első hallásra megtanulta ezt a verset.

— És Sanyi bácsi szerinted nagy költő?

— Sanyi bácsi — válaszolta lányom, aki a rádiókórusban énekelt akkoriban — költő és zenész.

— Tudtommal nem zenész, csak költő.

— Zeneszerző-költő — igazította ki magát Ágnes.

Elgondolkoztatott ez a portré, minthogy a másik Veresst, a zeneszerzőt nem ismerhette.

— És Pista bácsi? — kérdezte a lányom.

— Pista bácsi — feleltem —, versben tudna beszélni, akár Weöres Sanyi bácsi, ha arra kényszerítenék, de most prózában kell neki, úgy veszem észre.

— Beugrattalak — mondta a lányom —, mert nem mondtam meg, hogy melyik Pista bácsira gondoltam.

— Én is — mondtam —, mert nem árulom el neked, hogy melyik Pista bácsira gondoltam... a Simonra, a Kormosra, vagy a Vasra.

(Nem is árultam el később se!

Ha rajongó lesz; azért rajongjon, akit megszeret, ha alkotó, ne legyen véleménykéregető.)

ELCSERÉLT GYEREK

Tegnap azzal állított haza a fiam, hogy délután a játszótéren elcserélte magát egy pajtásával.

Szótlanul, de örömmel vettem tudomásul, hogy ezentúl csak jobb fiam lehet.

De kiderült, hogy csak a nevét cserélte el!

A cserefiút *Imrének* hívják.

Az én fiamat, *szintén.*

MESE KÖZBEN

Iszfaháni elment a kalifához, hogy...

— Talán Észfaháni — igazított ki a fiam, s a halántékára bökött.

Letettem a mesekönyvet.

— Mi lesz ebből a gyerekből, ha már most mindenben értelmet keres?

HÁBORÚS FELELET

Noé bárkájából kiszállt a galamb, de sokáig nem tért vissza *támaszpontjára*...

EGY RÉGI IMAKÖNYVBŐL

Pápai vizeken kalózkodtam — gyónta meg egy buzgó kislány töredelmesen.

— Tessék?! — rezzent fel a plébános a bűnlajstrom közben.

S elkérte a kislány imakönyvét.

Egy régi, olaszból fordított imakönyv volt, amelyben a *pápai vizeken való kalózkodás* még halálos bűn volt.

NEM VOLT HUMORUK

Nincs vetőmagunk, legfeljebb bukfencet vethetünk — mondta 1951-ben egy téesz-elnök, és e mondásért három évet ült.

Mert akik a bíróság elé állították, azoknak nem volt humoruk.

A SZEDŐNEK VOLT

Mély *megrendeléssel* gyászoljuk — tréfálkozott az egyik szedő egy közismert politikus halálakor, és az olvasószerkesztőt öt évre ítélték el ezért a tréfáért.

A KÉPVISELŐNEK NEM

Egy dunántúli honatyáról jegyezték fel, hogy sok esztendős magyar élet párti (MÉP) képviselősége alatt mindössze egyszer szólalt fel a Parlamentben.

— Tisztelt ház — mondta —, én huzatot érzek itt.

S leült.

A félreértések elkerülése végett, nem a Kárpát-medencére gondolt, mert interpellációja után becsukták az ablakot...

EGY FORINTÉRT...

Gabi hazament az óvodából, s azt mondta a nagyanyjának:
— Nagyanyi! Tudod, mit mondott Jacina Sárika?
— Nem tudom — válaszolta a nagymama.
— Ti azt mondtátok nekem, hogy sose szabad hazudni! Elmondom, hogy mit mondott erre Jacina, és kapsz egy forintot, ha elfelejted.
— Mondd, kislányom.
— Menj a...
A nagymama kicsit hallgatott és azt felelte rá:
— Ezt tíz forintért se felejtem el.

SZERESSÜK EGYMÁST

„Állítólag tehetséges író, de ezenkívül semmi pozitív jó tulajdonsága nincs. Egy barátjának tett bizalmas vallomása szerint a nők jobban érdeklik, mint a mozgalmi munka!

Apja párttag, de ő mégsem az. Mikor megkérdezték tőle, hogy miért, azt válaszolta: „nem vagyok méltó rá", s nevetett.

Népi táncos, tagja volt az egyetem kultúrcsoportjának és pingpongcsapatának.

A lényeges kérdésekről hallgat, nevet rajtuk, vagy kitér az egyenes válasz elől.

Mégis azt hisszük, hogy fejlődőképes."

Ezt írta rólam a DISZ-titkárom az első munkahelyemre jellemzésül. Ezt a káderjellemzést aztán egy buzgó polgár, egyéb káderjellemzések mellett, öt évvel később átnyújtotta nekem egy zöld dossziéban, 1956 novemberében.

Ugyanez a DISZ-titkárnő néhány napra rá, őszinte örömmel így kiáltott rám a Híradó mozi előtt:

— Te élsz? Azt hallottam, hogy Csoórival együtt lelőttek a Rádiónál! Isten bizony megsirattalak! Sokáig fogsz élni, ha a halálhíred költötték! — mondta, s átölelt, kétoldalt megcsókolta az arcomat.

Barátian viszonoztam az öleléseit és szerettem volna a kedvességét is viszonozni valamivel, de sokáig semmi sem jutott az eszembe.

De aztán mégis!

— Ugyanolyan szép a kezed, mint régen, egyetemista korodban — mondtam neki búcsúzás közben, amikor kezet fogtunk.

Valóban nagyon szép csuklója volt és vérbeli művészujjai.

— Ezt régen is mondtad egyszer — válaszolta tréfás nehezteléssel —, de akkor *gúnyosan* mondtad!

Elnémultam erre a válaszra, és csak megkésve emeltem meg mögötte a kucsmámat.

Öt esztendővel később elhitte már nekem, hogy szép a keze, amivel a káderjellemzéseit írta.

S vannak, akik azt mondják, hogy a nők rossz káderesek, mert „elfogultak".

Én nem tudtam volna róla olyan tárgyilagos jellemzést írni — bevallom —, mint amilyet ő írt rólam; ha úgy érzem, hogy gúnyból írta rólam azt, hogy „fejlődőképes" vagyok.

Mindezt, isten bizony, nem gúnyból biggyesztettem ennek a kettős jellemzésnek a végére.

CSAK?

Egy dunántúli orvosnő a „Kamasz meg az asszony" című novellám megjelenése után a következőt üzente F. P.-vel, egy szerkesztő barátommal nekem:

— Mondja meg az írónak, ha el akar menekülni Pestről, *bármikor* szívesen látom, *bármeddig* itt lakhat és dolgozhat nálam, de *csak* a reggelijéről és vacsorájáról tudok gondoskodni, mert nappal rendelek, vagy úton vagyok a betegeimhez.

„Csak"? — gondoltam, mikor megkaptam az üzenetet. — „Csak" ennyit vállal értem egy ismeretlen, elvált asszony?

FIATAL NAGYMAMA

A kisfiú egy képeskönyvet nézegetett a játszósarokban.

— Milyen állat ez, nagymami?

— Mammut — nézett fel a kötésből a nagymama.

— És az Állatkertben miért nincs ilyen?

— Azért, kisfiam, mert ez az állat az őskorban élt, az elefánt őse volt.

A gyerek szótlanul tovább nézegette a képeskönyvet, s közben megérkezett az édesanyja.

— Tudod, hogy milyen állat, amit nézegetsz? — kérdezte, miután megcsókolta a fiát.

— Mammut — válaszolta a gyerek —, az elefánt őse volt, akkor élt, amikor a nagymama még fiatal volt.

BEUGRATÓ A JÁTSZÓTÉREN

Kicsi: Gondolj egy számra.
Szemüveges fiú: Gondoltam.
Kicsi: Szorozd meg nyolccal.
Szemüveges fiú: Megszoroztam.
Kicsi: Na és mennyi az utolsó szám?
Szemüveges fiú: Nyolc.
Kicsi: A hatosra, 6-ra gondoltál.
Szemüveges fiú: (elképed, majd): Ezt én is tudom.
Kicsi: Ha tudod, kérdezz.
Szemüveges fiú: Gondolj egy számra.
Kicsi: Gondoltam.
Szemüveges fiú: Szorozd meg kilenccel.
Kicsi: Megszoroztam.
Szemüveges fiú: Mennyi az utolsó szám?
Kicsi: Nyolc.
Szemüveges fiú: Te is hatra gondoltál.
Kicsi: Nem, én kettőre gondoltam.
Szemüveges fiú (elszomorodik, aztán): Hogy lehet ez?
Kicsi: Úgy, hogy kétszer kilenc az tizennyolc. Ennek is nyolc a vége. Nem? (Apjához): Azt hiszi, hogy tudja az egyszeregyet és kész. Én tudok gondolatot olvasni, de te nem! Ez a különbség köztünk.

LÁTOGATÁS KÖZBEN

D. tőlem tudta meg, hogy N-t magas lázzal, tüdőgyulladással beszállították a kórházba, ahol ő már hónapok óta feküdt.

— Nagy koponya — szólalt meg hosszú idő után őszinte elismeréssel, ami-

kor ezt közöltem vele —, és hatalmas életművet hagy maga után. De... a *híg* ellentéte nem a *„mély"*, hanem a *sűrű.*

NYIHEHE

„A ló is ember" címmel adta közre egy filmregényét a minap, egy többszörösen pesszimizmussal vádolt szatirikus vénájú kollégám.

Mert optimista, és nem ért egyet Jonathán Swifttel.

SZAKMAI FELOSZTÁS

— Az embereket két táborra lehet osztani — mondta Jászai Mari — alkotókra és rajongókra.

— És a többiek? — kérdezték tőle csodálkozva?

— A többiek — válaszolta a nagy tragika — nem számítanak.

FURCSA KÖZBESZÓLÁS

— Mióta beteg? — kérdeztem egy beszédes öregúrtól a vonaton.

— Mióta megszülettem.

— És azelőtt? — szólt közbe egy utas.

— Azelőtt — válaszolta az öregúr — egészséges voltam, mint a makk.

MESEBELI AJÁNLAT

Egy vidéki szereplésem alkalmából — mesélte egy kövér színésznő a társalgóban — mesebeli ajánlatot kaptam egy férfitől.

A hallgatók szkeptikusan várták a folytatást.

— Azt mondta a pasas, hogy annyi százast ad nekem, ahány kiló vagyok, ha vele alszom a győri Csillagban.

— Hol történt ez az ajánlat?

— A sopron—ebenfurti vonalon.

— És ki volt a pasas?

— Egy görényes.

— Görényes?!

— Egy olyan maszek, aki idomított görényekkel vadászik a téeszcsé patkányokra. Isten bizony van ilyen.

— És?

— Tele volt a bőrtárcája százasokkal, meg is mutatta.

— És?

— Legalább húszezer forint volt benne.

— És?!

— Mit és? Természetesen visszautasítottam! Csak nem képzelitek, hogy útközben leszállok és lefekszem egy görényessel?

Általános csalódás a hallgatóság soraiban.

— És mikor történt ez? — kérdi egy sovány színésznő gyanakodva.

— Van vagy tíz-tizenöt éve.

— Jaa? Az más.

Általános nevetés, az elbeszélő is együtt nevet a társasággal s utána felsóhajt:

— Legalább ezer forinttal „könnyebb" voltam akkor, ha nem ezeröttel.

Együttérző nevetés és mosoly az arcokon.

— És szerelmes voltam az első férjembe.

Mindenki elhiszi a „mesebeli ajánlatot", még a *sovány* színésznő is.

NÉPIES ILLAT

Külföldi barátom mesélte egy közös ismerősünkről.

Kettesben sétáltak a Forum Romanum mellett, amikor egy fiáker állott meg mellettük.

A lovacska annak rendje-módja szerint fölemelte a farkát, és az aszfaltra pottyantott egy rakás állatfajáról elnevezett citromot.

Közös ismerősünk lelkesen a levegőbe szagolt erre és nosztalgikusan így szólt:

— Valahányszor ezt az illatot érzem, Gino, mindannyiszor paraszti nagyapám jut róla az eszembe.

Olasz barátom, egy polgárcsaládban felnőtt Lukács-rajongó, miután elbeszélte nekem ezt a történetet, azt kérdezte:

— Mit szólasz te ehhez, László?

Semmit sem szóltam, csak szégyenkezve mosolyogtam.

Szégyenkezve, mert a nagyapáim mindkét ágon parasztok voltak, s mert nekem soha egyik sem jutott eszembe ilyen alkalomkor.

„ÁLLATI"

Két iskolás srác beszélget a villamos peronján, az uszodából jönnek mind a ketten.

— Nagyon klassz volt, hogy fára lehetett mászni és hogy mezítláb lehetett járni — mondja az egyik —, de amúgy állati nyomor van.

— Nyomor? — kérdi a másik csodálkozva.

A falun járt fiú rábólint, hogy jól értette a barátja.

— Képzeld, még a WC-t sem lehet lehúzni, mert nincs fogója neki.

— Állati — ismeri el a másik fiú.

KRITIKA ÚTKÖZBEN

Már majdnem a villamos elé léptem, amikor egy fiatalember elkapta a karom.

— Részeg? — kérdezte közvetlenül.

— Nem.

— Akkor írasson fel magának szemüveget.

— Író vagyok... — válaszoltam fintorral — és jó a szemem.

Gyanakodva végigmért, aztán így szólt:

— Ha igaz, amit mond, nem való magának ez a foglalkozás.

Neki is jó szeme volt.

FILOZÓFIA ÉS LECSÓ

Egy filozófus ismerősöm, az *anyag* új, „szűkebb" meghatározásán törte a fejét, amikor benyitott hozzá a felesége.

— Estére lecsót eszünk — mondta.

A filozófus szórakozottan rátekintett.

— Szereted?

A filozófus hallgatott.

— Szereted vagy nem?!

— Szeretem — kiáltott fel a filozófus.

Az asszony erre sértetten kiment a szobából, a filozófus meg egyszer és mindenkorra lemondott az anyag új definíciójáról, és változatlanul elfogadta Lenin meghatározását, mely olyan általános, hogy abba a lecsó is belefér.

KÖNNYEBBEN ÉRTHETŐ

Egy orvos ismerősöm közlése szerint, aki jelenleg is párttitkára a kórháznak, egy kiküldött szemináriumvezető a Rákosi-korszakban így magyarázta meg, „próbálta könnyen érthetővé tenni" a „nehézfejű" egészségügyi dolgozók számára a pártszervezet felépítését.

— Vegyük az egyház példáját, elvtársak. Ott van például a pápa! Ez, mondjuk, a mindenkori szovjet első titkárnak felel meg. Akik a pápát választják, azokat bíborosnak hívják, elvtársak. Ez rangban körülbelül megfelel a népi demokráciák első titkári tisztjének, a püspöki cím a kerületi vagy megyei első titkároknak, a kanonok a járásiaknak, a plébános a falusi vagy gyári párttitkároknak, a káplán meg az alapszervi titkároknak és így tovább elvtársak. Érthető?

Ezután a világos magyarázat után a szemináriumvezető szigorú pártmegrovásban részesült az egyszerű „párthívek" részéről.

KERESZTMAMA

— Nekem miért nincs keresztanyám, édesapa? — kérdezte a fiam.

— Azért kisfiam, mert... nem vagy megkeresztelve.

Láttam rajta, hogy nagyon elszomorította, hogy nem erőltettem rá örökölt keresztemet, volt hitemet.

— És ha megkeresztelnétek... lenne?

— Ha felnősz, akkor kereszteltetted meg magad, amikor akarod.

— És akkor énnekem is... lesz keresztanyám?

Akkor már nem lesz neki! — ismertem el.

Ez azért igazságtalanság! Miért nincs a „pogány" kisfiúknak is keresztmamájuk?!

FINTOR

Az egyik felem urbánus, a másik népi.
Az urbánus is van annyira *népi* —
Csak *nincsen* bajsza néki!

IGAZOLTATÁS

— Hol dolgozik maga? — kérdezte tőlem a rendőr éjfél után a Luxorban.

Átadtam a személyi igazolványomat.

— Mi az, hogy drama... turg?!

— Én sem tudom már pontosan... — válaszoltam.

Szó nélkül visszaadta az igazolványomat, és továbbsétált egy asztallal.

BABONÁS FÉRJ

— Mit csináltok délután? — kérdezte az albérlő.

A főbérlő házaspár egymásra nézett.

— Semmit — mondta az asszony.

Mind a hárman együtt mentek a Palatinusra, aztán moziba.

Másnap reggel letartóztatták az albérlőt, de egy hét múlva kiengedték a vizsgálatiból.

Három évvel később egy vasárnap újra beállított a házaspárhoz az egykori albérlő, már mint önálló főbérlő.

— Van valami programotok délutánra?

— Semmi — mondta a férj.

Mind a hárman együtt mentek a Palatinusra, aztán moziba.

Másnap letartóztatták az asszonyt „nyugati kapcsolataiért", de harmadnap kiengedték.

Hét évvel később — az asszony akkor már több ízben meglátogatta osztrák rokonait szabályos turistaútlevéllel — megint beállított a házaspárhoz a volt főbérlő, aki időközben elvált és újra albérlő lett.

— Mit csináltok délután? — kérdezte.

A férj felállt és így szólt:

— Tőlem elmehettek fürödni is, moziba is, de az biztos, hogy én nem megyek *harmadiknak*... utánatok.

ÜDVÖZLŐ SZÖVEG

Egy dél-baranyai falu párttitkára sorban üdvözölte az iskolaátadó ünnepélyen megjelent vendégeket, majd a helybeli plébánoshoz fordulva így folytatta:

— ... és végül üdvözlöm a klerikális reakció helybeli képviselőjét, a plébános úr személyében.

A felnőttek és a gyerekek vidám tapssal üdvözölték a papot, a szónok azonban komoly és ünnepélyes maradt.

LÁTÓKÖR

Egy szemináriumvezető, foglalkozására nézve tűzoltó, előadást tartott az ember származásáról a kisipari szövetkezet dolgozóinak.

— A nagy ugrás akkor történt, elvtársak — mondta —, amikor a majom leszállt a fáról s a látóköre bővülni kezdett.

— Bocsánat — szólt közbe egy idős varrónő —, én azt hiszem, a fa tetejéről szélesebb a látókörünk.

KÁDEREZÉS TÁNC ELŐTT

Tolmácsunk két fiatal geológusnővel ismertetett össze bennünket a Kaukázusban.

Az egyiket azonnal felkérte táncolni az útitársam, a másiknak azonban, egy gyógyforrás-kutatónak, „nem volt kedve táncolni" velem.

— Azt kérdezi Irina — fordult hozzám a tolmács —, hogy ki teszerinted a legnagyobb orosz író?

— Dosztojevszkijt tartom a legnagyobb és legidőszerűbb „orosz" írónak...

Irina hevesen nemet intett.

— ... Leo Tolsztojt a legnagyobb prózaírónak a világon...

Irina elmosolyodott.

— És Csehovot a legkedvesebbnek és legrokonszenvesebbnek a három közül.

— Pocsemu? — fordult felém Irina, csodálkozva.

— Azért — válaszoltam —, mert Csehovból teljesen hiányzik, ami a másik két nagyban megvan...

— Mi hiányzik belőle?!

— ... a prófétaságra és a pedagógiára való hajlam.

— Ó — mondta Irina. — Milyen furcsa szempont. És kit tart maga a legmodernebb szovjet írónak?

— Gogolt.

Felnevetett erre, a tolmácshoz fordult, mondott neki valamit, de nem értettem, mit.

— Kérd fel — súgta oda később a tolmács —, most már elmegy veled... táncolni.

Tolmácsunk csak a repülőtéren árulta el, hogy Irina kételkedett abban, hogy író vagyok, ezért „káderezett le" előbb.

Máig sem tudom azonban, hogy miből jött rá, hogy mégiscsak az lehetek, hiszen a feleleteim szerint éppúgy lehettem volna orvos vagy irodalomszerető mérnök is.

ŐSZINTE VÁLASZ

— Ki az ön példaképe? — kérdezte a verseny előtt az újságíró Vaszilij Alekszejevtől, a súlyemelés világhírű ólomsúlyú versenyzőjétől.

— Saját magam — válaszolta a szovjet sportoló.

— Hogy érti ezt? Mindenben?

— Mindenben — válaszolta Vaszilij Alekszejev ebédelés közben bosszúsan és nyersen.

S *másnap* megjavította a *saját* világrekordját.

FOHÁSZ A FA ALÓL

Egy arisztokrata származású V.-i kanonok naponta egy órát sétált a szabad természetben a háború alatt is.

Amint kiértek a városból, kiszállt a hintajából. A kocsis ilyenkor lépésben ment utána a lovakkal, vagy itt, vagy ott várakozott rá az országúton.

Az egyik alkalommal zivatar keletkezett, dörgött, villámlott. A kanonok beállt a zivatar elől egy magányos tölgyfa alá.

— Méltóságos úr — sétált oda hozzá a kocsis —, ne tessék itt maradni a fa alatt! Magányos fába gyakran vág a villám.

A kanonok, aki nem szokott a kocsisával beszélgetni, semmit sem válaszolt erre a jótanácsra, hanem felnézett az égre, és félhangosan így fohászkodott.

— Uram, ne blamáld magad egy kocsis előtt.

S tovább állt a fa alatt, amíg el nem múlt a zivatar.

EGY ÓRA ALATT...

Az öregúr Pestre utazik, és láthatóan unatkozik a hosszú úton.

Időnként elővesz egy demizsont az ülés alól, letörli az üveg száját a tenyerével, kortyint néhányat az unalom ellen, aztán újra visszacsúsztatja az ülés alá.

— Elfogy, mire Pestre érünk! — figyelmezteti a szomszédja, egy fiatal munkás.

— Nem fogy az, kedves uram — feleli az öreg —, mert én... csak módjával iszom! Nem mondom, régen? Régen... egy akót is megittam egy óra alatt.

— Egy akót? Mennyi is az, papa?

— Ötvenhat liter.

— Ezt nem hiszem — jelenti ki a munkás. — Ilyen nincs, papa!

Én elhittem, mert értettem a hangsúlyt. *Egy* óra — ha úgy tetszik, *falióra* — alatt. Értettem, de nem szóltam közbe.

Ennek köszönhetem, hogy mire Kelenföldre értünk, azt is megtudtam, hogy a fiatal munkás egyszer fogadásból megevett egy kocsi dinnyét.

Aha — gondolom — *Kocs*-it, ahonnan a kocsi-szekér származik. De nem! A munkás valóban megevett egy szekér dinnyét!

Hogy lehetséges ez?

Úgy, hogy közben egy patakban állt térdig és minden dinnye után növelte a Séd vízhozamát.

Azzal, hogy a patakot megnevezte, már-már hitelesítette a füllentését.

SZOKATLAN KÖRÜLMÉNYEK

JIN és JANG, JÓ és ROSSZ, JOG, „JÓLÉTI ÁLLAM", JÓZAN ÉSZ — idézőjel nélkül! — egymást követő címszavak, filozófiai lexikonban.

De ennél is érdekesebbek és mulatságosabbak is akadnak.

A MEGISMERÉS TÁRGYA és a MEGSZÁMLÁLT VÉGTELEN ÉRVE között például a megmaradási törvények címszava áll, s ezt követi a MEGSZÜNTETVE MEGŐRZÉS.

Az IHLET — „az alkotó munka számára, különösen kedvező lelkiállapot" — és az IMMANENS — „a benne rejlő; valaminek önmagában való belső létezése, tulajdonsága — címszavak között az ILLÚZIÓ kétféle értelmezését találjuk.

Az egyik fajtáját a lexikon szerint az idézi elő, hogy „szokatlan körülmények között" észleljük az objektumokat.

(És a szubjektumokat?)

Mondjuk éjjel 1-kor, törökülésben az ágyon, miközben egy manó ezt csengettyűzi a harmadik fülünkbe:

Jin-jang, Jin-Jang.

A másik kettőbe meg versben értelmezi a másik két manó ezt a két régi kínai princípiumot, filozófiai fogalmat. Ekképpen:

Hidd el pap, ez nem blabla
bár a konfucik módosítottak rajta,
az abszolút törvényről szóló tanba —
hanem Világos és Sötét, Kemény és Puha!
Jin, Jang uram, ideje elaludni!

EGYÜTTÉRZÉS

A költő meglátogatta barátját, egy festőművészt, aki éppen csak beengedte, aztán tovább festette a képet, háttal a látogatójának.

— Hogy vagytok? — kérdezte közönyösen.

— Mint tudod — sóhajtott fel a költő —, nemrég halt meg az anyám.

A festő bólintott, hogy tudja, de nem fordult meg.

— A feleségem meg... trombózist kapott! Tegnapelőtt vittem be a kórházba.

A festő túlságosan kéknek találta a szürkét, hátrább lépett, összecsippentette a szemét és az ég szürkébb lett.

— Nekem meg... kiújult a fekélyem — folytatta a költő. — Most jövök az orvostól. Képzeld, mindentől eltiltott, még a vörösbortól is! Az egyetlen italtól, amit szeretek.

A festő hátrébb lépett a képtől, felrakott a bal sarokba egy vörös foltot, amitől élni kezdtek a többi színek.

— Borzasztó — mondta a festő —, ez szörnyű, kérlek!

Abbahagyta a festést, megfordult és teljes együttérzéssel nézett a költőre.

BANÁNHÉJ

Szerelők ácsorognak egy bérház kapujában.

A két idősebb halkan beszélget egymással, a harmadik, egy pisze orrú és piros sapkás fiatalember banánt eszik, hátát a ház falának támasztja, s közben ritmikusan rugdossa az előtte heverő kiszuperált fűtőtestet.

Mert megállít ez az idill és a csoport színösszeállítása, a kék overálok, a piros sapka, a sárga banán és a rozsdabarna fűtőtest, rágyújtok, mintha várnék valamire.

Nem is csalódom.

Mikor a piros sapkás elmajszolta a banánt, a déligyümölcs héját egy-másfél méter távolságra szétszórja a járdán.

A szokatlan jelenet láttán kérdőn összevillan a szeme a legidősebb szerelővel, akivel köszönő viszonyban is vagyok.

— Mit csinálsz, Fecó? — szól rá a piros sapkásra.

A pisze szerelő ravaszkásan elmosolyodik, s csak aztán válaszol:

— Ellenpróbát.

— Milyen ... próbát?

— Hát, hogy „jaj, de csúszik-e?" — feleli a piros sapkás, miközben a szétszórt banánhéjakra mutat.

A „próbát" már én is nyíltan figyelem.

Fecó nekifut, végig akar csúszni — pontosabban csúszkálni akar — a szétszórt banánhéjakon.

A húsa után élvezni akarja a héját is — gondolom —, de ez nem sikerül neki, mert a banánhéjakon nem lehet úgy csúszkálni, mint a jégen.

— Nincs igaza a dalnak — állapítja meg csalódottan, miután visszafelé is hiába próbálkozott, s utána vidáman fütyülni kezdi a „Jaj de csúszik ez a banáhéj"-t valamelyik régi slágerből.

— Felfelé fordítottad a héját? — kérdi a legöregebb szerelő, anélkül, hogy elmozdulna a szélvédett helyről.

— Fölfelé, persze — válaszolja Fecó. — Ennyi eszem nekem is van, Gyuri bácsi.

— Gumi- vagy bőrtalpú a bakancsod? — kérdi a másik hitetlenkedve.

— Bőr a sarka is.

— Akkor nem értem! — meditál a másik a homlokát ráncolva.

Egymásra mosolygunk a legidősebb szerelővel, de mielőtt tovább indulnék a trolivégállomás felé, még hallom, amint így szól a fiúhoz oktató hangon:

— A banánhéjon Fecó, csak elcsúszni lehet, de csúszkálni nem!

Ha húsz másodperccel korábban indulok el a helyszínről — gondolom megvigasztalódva a végállomáson, mert éppen az orrom előtt indult el a troli —, biztos nem késtem volna el a megbeszélésről, de nekem kellett volna kitalálni ennek a jelenetnek a csattanóját.

TUDJA-E ÖN, HOGY MI A DODEKAFÓNIA?

— Mit csinálsz — kérdeztem egy kedves és becsült kollégámtól az alkotóház udvarán.

— Ne is kérdezd! — válaszolta gyötrődve. — Inkább azt mondd meg, hogy *mi* a dodekafónia. Ha tudod.

Tudtam, mert a lányom zenei általánosba járt.

— A pentatonnal tisztában vagy? — kérdeztem jóindulatúan.

Bólintott, hogy igen.

— Tercelni is tudsz?

— Nem — válaszolta sértődötten —, de a tanulmányomhoz nincs is szükségem erre!

Hú, de érzékeny, gondoltam.

Rá három-négy hónapra azt kérdezte tőle P. E., egy Kossuth-díjas zeneszerző ismerősöm:

— Mondd, ismered te M. M.-t?

— Hogyne! Kitűnő író, de ... kicsit ... unalmas, azaz hogy ... nem lehet természetes lélegzetvétellel olvasni, mert olyan kacskaringós körmondatokban fogalmaz.

— Kitűnő tanulmányt írt a modern zene útjairól és lehetőségeiről.

Azt hittem, tréfál.

— *Kitűnő* tanulmány, feltétlen olvasd el! — mondta komolyan.

Hát ez hogy lehet? — meditáltam utána hosszan.

Talán úgy, hogy a kollégámnak van füle a „hallásra", és miután tisztázta a fogalmakat, a keze le tudta írni azt, amit a modern muzsikáról gondolt.

IDILL AZ UTCASARKON

A mama régi beidegzettséggel a fia kezéért nyúlt, mielőtt átkeltek volna a zebrán.

A fiú — őszhajú volt már — s inkább neki illett volna az anyja kezéért nyúlnia —, elfogadta a mama kezét, s elmosolyodott.

Ha jól értettem a mosolyát, arra gondolt, hogy a legközelebbi zebrán majd ő nyúl az anyja kezéért, ő vezeti át.

Ez ugyanolyan felesleges gyengédség lesz — gondoltam —, mint a mamáé, mert mind a ketten fiatalok voltak még!

De felesleges-e a gyengédség?

NEHÉZ MATEMATIKA

Reggel a fiam bejött a fürdőszobába, s mert látta, hogy a nyakkendőmet kötöm, azt kérdezte:

— Hová mész, édesapa, valamilyen ünnepélyre?

— Igen, esküvőre.

— Elveszel még valakit?

— Nem, csak tanúnak megyek. Nálunk csak egy felesége lehet, kisfiam, az embernek. S nekem egy is elég, az édesanyád.

— Nekem is csak egy lehet majd?

— Egyszerre csak egy.

Fiam kis ideig tűnődött ezen a válaszomon, aztán ravaszkásan azt kérdezte.

— Egy az sok vagy kevés?

Hosszan gondolkoztam, mielőtt válaszoltam volna, mert a fiam matematikai elemibe jár.

— Mínuszban, *pinceszámban* kevés — mondtam végül —, de pluszban sok.

Rábólintott, hogy helyesen feleltem.

NEHÉZ ESET

Az egyik barátom kisfia egy este kétségbeesetten bevallotta az édesanyjának, hogy már ő *is* reménytelenül szerelmes Veres Panniba, nemcsak az osztálytársai.

A talpraesett mama előbb vigasztalni próbálta a fiát, s amikor ez nem sikerült, néhány gyakorlati tanáccsal látta el, mondván: Ha a tettek mezejére lép és nem „távolról" szeret, *nincs* reménytelen eset!

A kisfiú egy ideig érdeklődve, majd egyre türelmetlenebbül hallgatta a mama szavait, majd váratlanul így fakadt ki:

— Te nem érted, hogy *én*... mitől szenvedek! Én nem azt szeretném, hogy Veres Panni *belém*szeressen, hanem azt, hogy én... *ne* szeressem őt!

ELGONDOLKOZTATÓ ELSZÓLÁS

Ne felejtsük el, kedves elvtársak, amit mindnyájan tudunk, ne felejtsük elvtársak, hogy a haltól bűzlik a fej.

KÉSZEN KAPOTT MEGHATÁROZÁS

Készen kaptam ezt a meghatározást, így adom tovább:
„A proletárdiktatúra a munkásosztály önuralma."
Talán az Ön uralma *is*? Nem?!

TUDÁS

Egy könyvcímen akadt meg a szemem!
„Amit az influenzáról tudni kell"
Írója Erpf Károly.
Én is elmondom, amit tudok róla.
„Olyan betegség, amelyet ha gyógyítanak, csak két hétig tart, de ha nem gyógyítják, eltarthat 14 napig is."

A SZÜLŐK MEGNYUGTATÁSÁRA

Tegnap este azt nyilatkozta a híradóban a Találmányi Hivatal elnöke, hogy az *olyan* bilit — éjjeli edényt —, amelynek nem kívül, hanem belül lenne a füle, semmiképpen sem tekintenék ma már újításnak.
Ez a könnyed konzervativizmus engem — „nehéz ember" létemre — megnyugtatott.

PARDON

A barátom vitorlást bérelt egy hétre, s mert a partnere közben megbetegedett, magával vitt „hasznos tehernek".
A vitorlást Almádiban vettük át a két társtulajdonostól.
Mikor az egyik tulajdonos — egy talpig fehérbe öltözött úriember — bemutatkozott, barátom meglepetten hátrébb lépett.
— X. Y. bíró . . . ?
— Igen . . . *volt* bíró — válaszolt az úriember.
— Akkor — mondta a barátom — maga ítélte el az édesanyámat másfél évre egy Rákosi-viccért.
A talpig fehérbe öltözött úriember egy pillanatra megmerevedett, s mielőtt lehajolt volna, hogy a teniszcipője fűzőjét megkösse, így válaszolt:
— Pardon.
(A barátom annyira zavarba jött erre a ma már szokatlan udvariasságra, hogy nem kérdezett többet.)

ILYEN IS VOLT

Barátom megállt a sarkon, és hirtelen félbeszakította a szavaimat.
— Ne haragudj — mondta komoly arccal —, de ma este a keretlegényünk jön hozzánk vendégségbe. Nagyon érzékeny ember, s én nem akarom megbántani, nem akarok elkésni a vacsoráról.
Azt hittem, tréfál, ám csodálkozásomra a következőket mesélte el útközben.
A gettó parancsnoka — Erdélyben történt, Váradon — megengedte neki, hogy édesapjával együtt kijárjon gyógykezeltetni magát.
Egy napon, amikor az oroszok már átlépték a Kárpátokat, az apa így szólt a kórház folyosóján álldogáló, őket kísérő és őrző legényhez:
— Mi nem megyünk vissza a gettóba, János.
A „keretlegény" — a gettó őrzésére beosztott sorkatona — hosszan hallgatott erre, majd így szólt:
— Nem lesz ebből baj, főorvos úr?

— Nem — válaszolta az apa —, ha maga vállalja, hogy mi most megszökünk a fiammal.

— Vállalom — felelte János.

Két évtized telt el azóta, és a két család minden évben rendszeresen és kölcsönösen meglátogatja egymást.

Volt olyan év, amikor János adóját a főorvos apa fizette ki.

Az internálástól ugyanis sikerült, de az igazságtalan kuláklista alól sehogysem sikerült mentesíteni a hajdani „keretlegényt".

VAN ÉS NINCS

A fiam szerint a lónak „hivatalosan" nincs csüdje — úgy érti, tudományosan a tankönyv szerint —, „de a valóságban azért lehet neki", mondja.

Elgondolkoztató és ismerős érvelés.

CSAK AZ EGYIK...

Barátom csak járatlan utakon szeret kóborolni az erdőben.

Egy ízben több órás, magányos túra után, zsuptetős roskatag házat pillantott meg a fák között.

S mert szomjas és kíváncsi volt, elindult a ház felé.

Alig ért ki a fák közül, két vicsorgó kutya rontott rá a tisztáson.

A váratlan támadásra nemcsak a lába bénult meg, hanem a nyelve is.

„Menjetek innen, menjetek innen" — mondogatta magában, parancsolóan.

A kutyák azonban nem hallgattak a többször elismételt néma felszólításra, s egyre közelebbről ugatták és ugrálták körül.

Néhány perc múlva, egy lassú léptű vénember jelent meg a ház végében.

Hosszan és élvezettel nézte a jelenetet, mielőtt így szólt:

— Miért van úgy berezelve? Csak az *egyik* harap.

ÜGYETLEN BÓK

Maga tényleg nagyon szép nő lehetett valamikor — így bókolt egy fiatal kamasz egy harmincas, szép, érett asszonynak.

S *ezt* a bókot még nagymama korában sem felejtette el!

NEM VOLT SZERENCSÉJE

Egy jogászprofesszor az index átnyújtása közben így szólt a vizsgázóhoz:

— Volt szerencsém! — s mikor a hallgató felállt, hozzátette: — És sajnos még lesz is ebben a félévben... *másodszor* is.

FÉRJI ELSZÓLÁS

Remek asszony a feleségem, igazán boldog lehet, hogy velem találkozott.

MÁR NEKIK SE

Borzasztó, hogy mekkora a túlzsúfoltság a csúcsforgalom idején — panaszolta egy kedves és szellemes nőismerősöm a napokban —, már a fiataloknak sem jut hely a villamoson.

A FEJLŐDÉS TÜKRE

A Magyar Nyelv Szóvégmutató Szótárában betűrendben az alábbi új szavakkal gazdagodtunk az elmúlt huszonöt esztendőben: blabla, gebines, maszek...

REALISTA ABSZURD

Parkinson emlékének

(Amikor a függöny felmegy, egy íróasztal látható a színen.)

A. (narrátor): Egy íróasztal szült egy íróasztalt.
C.: És a kis íróasztal nagyobb, mint a mamája.
B.: De ki lehet a papája?
C.: Ezek a fiatalok hihetetlenül gyorsan nőnek.
B.: Hihetetlenül gyorsan.
A.: És a kis íróasztal szült egy még nagyobb íróasztalt.
C.: Ezek az íróasztalok hihetetlenül gyorsan szaporodnak.
B.: De ki lehet a papájuk?
A.: És a kicsi-kicsi íróasztal kislánya szült egy annál is nagyobb íróasztalt.
C.: Ezek a mai fiatalok hihetetlenül gyorsan nőnek.
B.: Hihetetlenül gyorsan.
A.: És a kicsi-kicsi-kicsi, ici-pici-ici íróasztal... és így tovább... (és... nincs függöny!)

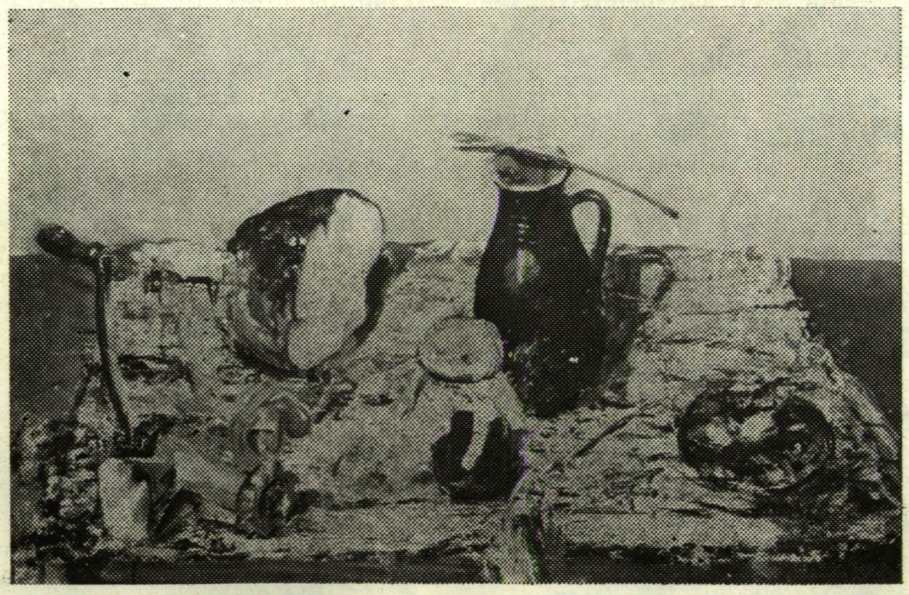

CSIKÓS ANDRÁS: KENYERES CSENDÉLET